

J E L E N K Ö R.

77. szám.

Pest szerda september 25dikén.

1833.

Foglalát: Magyarország (az urbéri VIII. cikknek 7ik §a. Kinevezés. Solton tűz. Aradon rajziskola). Ausztria (hírek Münchengrätzből). Anglia (Dona Maria Windsorban, Thiers Londonban. Pike shooner hirei Portugáliából. Mexico). Franciaország (a' király Párisba visszaért. Paulett-Thompson. Journal des Débats a' németországi congressusról. Követségek). Belgium (a' képvis. kamara sept. 6iki ülése). Hollandia. Görögország (Guéheneuc bucsu-levele Otto királyhoz 's egyebek). Brazília. Törökország (scutarii zavarok). Elegyhírek,

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. F. h. 17—19kén RRink táblájánál a' VII. cikknek 7ik §za, melly a' földek urbéri pör utján történő szabályozhatását tüzi ki, forogván vitatás alatt, annak pontjai következőleg állapítottak meg: a) A' szabályozás megtörténhetik mihelyt a' földesur vagy jobbágyság nagyobb része kívánja; kivevén ha már egyszer commassatio 's elkülönözés által, vagy már régebben e' törvénynek hozatala előtt, vagy akár ezután is annak elveihöz képest, különben is megtörtént volna, — melly esetekben az e' végre hozandó 's fentebb helyre megvizsgálás miatt terjesztendő birói ítélet fogja az akadályt meghatározni. b) A' még nem szabályozott de szerződés kötelezte helyeken csupán ezen szerződések elvei 's föltételeihöz alkalmazkodólag eshetik meg a' szabályozás az uraság vagy jobbágyság nagyobb része kívánságára. c) Olly helyen továbbá hol már egyszer a' szabályozás birói ítélet vagy egyezkedés következtében véghezment, újabb szabályozás egyedül csak úgy történhetik: ha azon ítélet vagy egyezkedés által kiszabott jobbágyság járandóságai csonkulást, tartozásaik pedig változást nem szenvednek, sőt azokhoz mint alaphoz alkalmazkodólag az előbbi szabályozás föltételeit épségben hagyva, a' jobbágyságok pedig mind mennyiségben mind minőségben tökéletesen egyértékű földeket juttatva, ezen újabb szabályozás csupán a' commassatio v. elkülönözés eszközölhetése 's azáltal józannabb gazdálkodás behozhatása miatt kéretek. d) Közbirtok helyeken, hol még törvényszeres irányosság nem hozatott be, egyik közbirtokos vagy jobbágyság nagyobb része kerelmére, a' szabályozás a' már megállapított elvek szerint azonnal és a'

törvényes irányossággal együtt hozathatik be. e) Minden eddig előszámlált szabályozási esetben a' mennyire lehetséges előbb mindég a' commassatio vitéssék végbe. A' szabályozási pörfolyam és végrehajtás pedig következő leendő: f) A' megyei törvényszék mindenekelőtt megvizsgálni fogja, valjon nem forog e' fen valami akadály a' törvény vagy fenálló egyezésnél fogva, melly miatt a' kért szabályozást megengedni nem volna lehetséges? mit a' pörben fölhorodott próbákból legvilágosabban elítélhet. g) Megfejtve levén e' kérdés, a' földmérő tisztében fog állani: a' szabályozandó határnak urbarium-behozatalkori állását az urbéri lajstrombul 's akkoriban benyújtott végrehajtást előadó irománybul kifejtetni, valamint a' mostanit is hiven följegyezni; azután pedig a' dülőket jóságukhoz képest elosztályozván, a' szabályozás tervét 's öszvesített telki állományok újabb rajzát kimutató földabroszt úgy készíteni, hogy a' meddő 's épen mivelhetlen parlagok, keresztül vágó utak, és esetek vagy határváltozások által elidegenülni talált részek a' számból egészen kihagyatván, a' többi telki állományok ha lehetséges egy tagban, vagy legalább a' dülökben egymáshoz szomszédságban jussanak; e' mellett a' felmaradó földek, irtványok és javítványok valamint ezek érteke is hiven kivetessenek. A' fentebb mondott dülői osztályozást az uraság és jobbágyság által egyenlő számban és szabadon választandó felek, szomszédok és ahoz értő férfiak előtt minden részrehajlás nélkül szükség végbevinni. 'S midőn eképen a' szükséges előkészületek már mind teljesítettek, ekkor a' megyei törvényszék egy küldöttséget fog rendelni, melly legelőbb is a' készített földabroszt és dülői osztályozást meghitelesítvén, azon lesz hogy a' felek közt netalán

fenforgó visszás kérdéseket szabad egyezés útján eligazíthassa; azonban ebben akár érve czélt akár nem, egy javaslati lajstromot készítend, mellyben minden körülményt mind általánosan mind egyenként a' lehetőségig tisztába hozva, azt a' telek-könyvvel 's telkek rajzát ábrázoló földabrosszal egyetemben a' megyei törvényszék elibe terjesztendi föl, azontul újabb határozásig a' dologba nem avatkozandó. — A' fő RRék ugyan e' napi ülésekben az urbarium IV. cikkjének utolsó §szaig haladtanak.

Ó cs. kir. Felsége a' m. kir. udv. Kamara kiadói hivatalában megürült expeditori hivatalra Urbányi Flórián eddig ugyanazon tisztségi segédet nevezte ki több évi hivszolgálatja tekintetéből. (Kir. kam. tud.)

Solt. Városunkban f. hón. 5ikén délutáni 3 óraker vigyázatlanság miatt tűz kerekedvén, egy pár óra alatt 130 ház lön hamuvá. Ügyességgel párosult elszántság sőt bő vizünk mellett is csak alig valánk képesek az iszonyu tüzet csillapítani, mellyet az épen neki fűtt délkeleti szél hatalmasan segéllé. Fájdalmas vala a' szegény károsodottak jajjait hallanunk, kik a' bekövetkező őszi és téli idő-viszontagságok ellen oltalmokul csupán a' kormos falromokat láthatják; keserű szemlélnünk a' kettős áldozatot, két gyermek összeégett tetemeit t. i., kik éltoket a' lángoktól óvni vágyván, lakházok szugolyaiban lelék sirjokat. Vegyék egyszersmind hálánkat mind azok, kik az emberiség tiszta érzetétől lelkesítve a' szenvedők ügyén való tettel siettek segélleni, 's így a' lesujtott emberiség könnyűit némileg enyhíteni. B. S.

Arad el nem marad hazánk azon városától, mellyek akár miveltségi, akár művészi tekintetben az idő lelkével előhaladnak. A' közelebbi múlt esztendő végszaka jeles volt előmutatni jóvoltát azon intézetnek, mellyben a' rajzolás-mesterség taníttatik. Csak harmadévu még ez, Bökényi Lajos rajzmester esztendeig ingyen tiszta jó indulatból foglalatokodott, míg báró Orczy Lőrincz megyei főispán, egyszersmind városi kir. biztos urnak hazafiui nemes buzgósága, részére ideigleni évi fizetésnek elhatároztatása mellett, annak egész létet adván, teljes folyamatba is helyezteté, és nem sikeretle-

nül: mert azon 64 számú ifjak 's leánykákon kívül, kik vagy tulajdon szenvedélyeik, vagy szülők kívánságának kielégítéseül ottan bizonyos órákat a' rajz-gyakorlásban töltének, a' különféle professiójú mesterlegények 's inasok már 35 számra szaporodtak, 's vásár- 's ünnepnapokon szerzett tudományok után, kinekkinék mesterségéhez tartozó rajzolatokból szép próbaműveket mutathatnak. Valóban kívánatos, hazánk minden előkelő városába ezen mindenkép hasznos 's felsőbb helyekről előirt intézet behoztatása; a' rajz-elvekben illy módon 's uton helyes ismereteket szerzett mesteremberek alkalmazatosabb 's tökéletesebb tagjai lesznek az országnak, 's jó izlésöknél fogva készített műveknek kelendőbbségével a' közkereskedés nagyon előmozdítatik. D. I.

A U S Z T R I A.

Felségünk 's az orosz felség münchen-grätzi tartózkodásáról a' prágai ujság után következőt ír a' Beobachter: E' hónap 13ikén az itt levő magas uraságok 's kíséretök számára gróf Waldstein ur — kinek kastélyában a' felségek szállva vagynak — mezei vadászatot rendelt, mellyben azonban a' császár és orosz császár Ő Felségök a' bekövetkezett rossz idő miatt nem vettek részt. Estve thékör volt Ő Felségénél a' császárnénál. — 14ikén délelőtt a' két magas fejedelem, a' weimari nagyherczeg, továbbá a' porosz koronaherczeg, 's az előtti éjjel látogatóul megérkezett Nassau uralkodó herczeg a' gróf waldsteini vadaskertbe mentek szarvasvadászatra. Felségünk maga vitte Miklós császárt egy két ülésű kocsin. Csak 4 óraker délután tértek meg a' magas uraságok a' vadászatról. Estve ismét thékör volt. — 15ikén reggel az itt levő vadászbataillon templomi díszre (Kirchenparade) állott ki, melly után a' váruddarra ment, holott Ő Felsége keresztül haladt sorain. Ezután a' nevezett bataillon a' város elejébe ment ki 's ott hadi gyakorlatot mutatott, mellyen Ő Felsége az orosz császár gyalog volt jelen. Estve a' várjátékszinben a' prágai dalszinésztársaság Rossininak l'inganno felice című daljátékát adá, (olaszul) melly is köz tetszéssel fogadtatott. —

A N G L I A.

A' portugáli királyné Soho angol gőz-

hajón sept. Sikán reggel Portsmouthba érkezett 's a' koronás főket illető minden tisztelkedésekkel 's általában nagy részvéttel és pompával fogadtatott. Ő Felsége sept. 10ikén szándékozott Windsorba menni, holott az angol Felség meg fogja őt, mint fedelmi vendégét, látogatni 's mintegy negyed v. ötöd napot mulatni. A' királynét ugyanazon gőzhajó, mellyhez kíséretül még Dee gőzfregát is járuland, fogja Portugáliába vinni, 's a' nevezett hajók most e' végre pompásan ékesíttetnek. — A' Globe ez utóbbi hetekben sokkal kedvezőbbleg irt don Pedro caractere 's viselete felől; örvendő mondja, hogy a' császár nagy popularitást szerzett magának már eddig is Portugáliában, 's ennél fogvást épen nincs ellene, ha don Pedro a' regensséget tovább is megtartja. — Portugáliából sept. 9ikéig sem jöttek új hírek Angliába, de óránként várták Pike schooner megérkeztét, mellyet mint hitték csak az utóbb uralkodott szélvészek akadályoztattak. — Thiers ur, a' francia kereskedésminister, septemb. 6ikán kötött ki Dovernél 's egy hatlovas hintóban nyomban Londonnak indult, hol 7ikén reggel 5 órákor megérkezett. Rövid látogatás után hg. Talleyrandnál, kinél estve vacsorán is volt, a' kelet- és nyugotindiai dock (rakhely) 's más kereskedési és közösülési intézeteket látogatott meg, 's legközelebb a' számoló ész ama' remekének, a' Liverpool és Manchester közötti vasútnak, szemléletére fogott kirándulni.

Mexicoból érkezett tudósítások szerint praesidens Santana, ki a' főhatalomnak ismét teljes gyakorlatában volt, egy congressus végzést bocsátott ki jun. 23ikán, melly által mintegy 60 előkelő, kivált spanyol személy, a' többi közt három Urrutia, Anastasio Bustamente, egy don Carlos Beneski, 's valamennyi spanyol barát (monachus) az országból hat esztendőre — 's vissza löpözés esetén örökre — száműzetik. A' végzés alatt Joaquín Vargas van aláírva mint a' senatus praesidense és Huerta Jose Jesus, mint a' követkamaráé. Ugyan a' mexicói congressus 30,000 dollárt rendelt külföldi ujságok hozatására.

Pike schooner sept. 9ikén csakugyan megérkezett Falmouthba. A' vele jött levelek

és ujságok 10ikén ugyan még nem jutottak el Londonba, de a' Courier azalatt is következőt jelenti: Falmouthból az itt alább következő tudósítást vesszük, melly több tekintetben fontos 's mellynek hitelessége-re bizvást támaszkodhatni. Kiteszik abból, hogy marsal Bourmont nem resignált 's a' migueli had nem oszlott el, mint sokan hirlelék, hanem inkább mind a' kettő folyvást útban volt Lissabon ellen. Maga a' tudósítás ekép szól: Falmouth, sept. 9ikén reggel 8 órákor. Pike schooner e' pillanatban érkezik ide Lissabon és Oporto alól híreket hozva amonnan aug. 27ikeig, iminnen 29ikeig. A' harcz még épen nincs eldöntve, mert Bourmont 18,000 emberrel hathatósan tart Lissabon felé. Az ő főhadiszállása a' nevezett időtájban Leiriában volt, 77 angol mérföldre Lissabontól. General Lemos Santaremben állott 55 angol mérföldnyire, 's a' migueli lovasság Torres-Vedrasnál, 27 ang. mérföldnyire a' fővárostól. Gyanítják, hogy a' seregek kevés nap mulva Torres-Vedrasnál egyesülve lesznek 's azonnal a' támadáshoz fognak kezdeni. Bourmont heves megrohanással akarja bevenni a' várost, mig don Pedro minden erejét össze szedi, hogy őt vissza verje. Gróf Saldanha 6,000 emberrel kiindult Oportoból 's marsal Bourmont hadának háta megett állott. A' Lissabon körül 2 mérföldnyi távolatra vont sánczolatok még nem készültek el egészen, de erősen dolgoztak rajtok 's hitték hogy septemb. 2ikáig bizonynal el fognak készülni. Azonban az egész hadi erő mellyet don Pedro Lissabonban össze gyűjthetett, ugy látszik, nem megy többre 9,000 embernél, de mint-hogy ezeknek csak védőleg kell harczolniok, a' királyné baráti reménylik, hogy az ellenség vissza üzetésére elegendők lesznek annál is inkább, minthogy ez a' fárasztó út által igen el van kedvetlenedve, erőtlenedve. Lissabon alatt minden esetre egy borzasztó és eldöntő ütközetet várhatni, 's a' constitutionalisok részéről legalább meg van az elszánt akarat 's a' több izben győztes vitézség. — Villiers ur sept. 9ikén Londonból Madridba mint követsége helyére elindult. Thiers ur innen ez nap Birminghamba utazott.

FRANCZIAORSZÁG.

A' Moniteur hivatalosan közli már dona

*

fenforgó visszás kérdéseket szabad egyezés útján eligazíthassa; azonban ebben akár érve czélt akár nem, egy javaslati lajstromot készítend, mellyben minden körülményt mind általánosan mind egyenként a' lehetőség tisztába hozva, azt a' telek-könyvvvel 's telkek rajzát ábrázoló földabrosszal egyetemben a' megyei törvényszék elibe terjesztendi föl, azontul újabb határozásig a' dologba nem avatkozandó. — A' fő RRek ugyan e' napi ülésekben az urbarium IV. cikkjének utolsó §szaig haladtanak.

Ö cs. kir. Felsége a' m. kir. udv. Kamara kiadói hivatalában megürült expeditori hivatalra Urbányi Flórián eddig ugyanazon tisztségi segédet nevezte ki több évi hivszolgálatja tekintetéből. (Kir. kam. tud.).

Solt. Városunkban f. hón. 5ikén délutáni 3 óraker vigyáztalanság miatt tűz kerekedvén, egy pár óra alatt 130 ház lön hamuvá. Ügyességgel párosult elszántság sőt bő vizünk mellett is csak alig valánk képesek az iszonyu tüzet csillapítani, mellyet az épen neki fűtt délkeleti szél hatalmasan segéllé. Fájdalmas vala a' szegény károsodottak jajjait hallanunk, kik a' bekövetkező őszi és téli idő-viszontagságok ellen oltalmokul csupán a' kormos falromokat láthatják; keserü szemlélnünk a' kettős áldozatot, két gyermek összeégett tetemeit t. i., kik éltöket a' lángoktól óvni vágyván, lakházok szugolyaiban lelék sirjokat. Vegyék egyszersmind hálánkat mind azok, kik az emberiség tiszta érzetétől lelkesítve a' szenvedők ügyén való tettel siettek segélleni, 's így a' lesujtott emberiség könnyűit némileg enyhíteni. B. S.

Arad el nem marad hazánk azon városától, mellyek akár miveltségi, akár művészi tekintetben az idő lelkével előhaladnak. A' közelebbi mult esztendő végszaka jeles volt előmutatni jóvoltát azon intézetnek, mellyben a' rajzolás-mesterség taníttatik. Csak harmadévü még ez, Bökényi Lajos rajzmester esztendeig ingyen tiszta jó indulatból foglalatostkodott, míg báró Orczy Lőrincz megyei főispán, egyszersmind városi kir. biztos urnak hazafiúi nemes buzgósága, részére ideigleni évi fizetésnek elhatároztatása mellett, annak egész létet adván, teljes folyamathoz is helyezteté, és nem sikeretle-

nül: mert azon 64 számú ifjak 's leánykákon kívül, kik vagy tulajdon szenvedélyeik, vagy szülőik kívánságának kielégítéseül ottan bizonyos órákat a' rajz-gyakorlásban töltenek, a' különféle professiójú mesterlegények 's inasok már 35 számra szaporodtak, 's vasár- 's ünnepnapokon szerzett tudományok után, kinekinek mesterségéhez tartozó rajzolatokból szép próbaműveket mutathatnak. Valóban kívánatos, hazánk minden előkelő városába ezen mindenkép hasznos 's felsőbb helyekről előirt intézet behoztatása; a' rajz-elvekben illy módon 's uton helyes ismereteket szerzett mesteremberek alkalmazatosabb 's tökéletesebb tagjai lesznek az országnak, 's jó izlésöknél fogva készített műveknek kelendőbségével a' közkereskedés nagyon előmozdítatik. D. I.

AUSZTRIA.

Felségünk 's az orosz felség münchen-grätzi tartózkodásáról a' prágai ujság után következőt ír a' Beobachter: E' hónap 13ikén az itt levő magas uraságok 's kíséretök számára gróf Waldstein ur — kinek kastélyában a' felségek szállva vagynak — mezei vadászatot rendelt, mellyben azonban a' császár és orosz császár Ö Felségök a' bekövetkezett rossz idő miatt nem vettek részt. Estve thékör volt Ö Felségénél a' császárnénál. — 14ikén délelőtt a' két magas fejedelem, a' weimari nagyherczeg, továbbá a' porosz koronaherczeg, 's az előtti éjjel látogatóul megérkezett Nassau uralkodó herczeg a' gróf waldsteini vadaskeribe mentek szarvasvadászatra. Felségünk maga vitte Miklós császárt egy két ülésű kocsin. Csak 4 óraker délután tértek meg a' magas uraságok a' vadászatról. Estve ismét thékör volt. — 15ikén reggel az itt levő vadász-bataillon templomi diszre (Kirchenparade) állott ki, melly után a' várudvarra ment, holott Ö Felsége keresztül haladt sorain. Ezután a' nevezett bataillon a' város elejébe ment ki 's ott hadi gyakorlatot mutatott, mellyen Ö Felsége az orosz császár gyalog volt jelen. Estve a' várjátékszinben a' prágai dalszínészársaság Rossininak L'inganno felice című daljátékát adá, (olaszul) melly is közetszéssel fogadtatott. —

ANGLIA.

A' portugáli királyné So ho angol göz-

hajón sept. Sikán reggel Portsmouthba érkezett 's a' koronás főket illető minden tisztelkedésekkel 's általában nagy részvétellel és pompával fogadtatott. Ő Felsége sept. 10ikén szándékozott Windsorba menni, holott az angol Felség meg fogja őt, mint fejedelmi vendégét, látogatni 's mintegy negyed v. ötöd napot mulatni. A' királynét ugyanazon gőzhajó, mellyhez kíséretül még Dee gőzfregát is járuland, fogja Portugáliába vinni, 's a' nevezett hajók most e' végre pompásan ékesíttetnek. — A' Globe ez utóbbi hetekben sokkal kedvezőbbleg irt don Pedro caractere 's viselete felől; örvendve mondja, hogy a' császár nagy popularitást szerzett magának már eddig is Portugáliában, 's ennél fogvást épen nincs ellene, ha don Pedro a' regensséget tovább is megtartja. — Portugáliából sept. 9ikéig sem jöttek új hírek Angliába, de óránként várták Pike schooner megérkeztét, mellyet mint hitték csak az utóbb uralkodott szélvészek akadályoztattak. — Thiers ur, a' francia kereskedésminister, septemb. 6ikán kötött ki Dovernél 's egy hatlovas hintóban nyomban Londonnak indult, hol 7ikén reggel 5 órakor megérkezett. Rövid látogatás után hg. Talleyrandnál, kinél estve vacsorán is volt, a' kelet- és nyugotindiai dock (rakhely) 's más kereskedési és közösülési intézeteket látogatott meg, 's legközelebb a' számoló ész ama' remekének, a' Liverpool és Manchester közötti vasútnak, szemléletére fogott kirándulni.

Mexicoból érkezett tudósítások szerint praesidens Santana, ki a' főhatalomnak ismét teljes gyakorlatában volt, egy congressus végzést bocsátott ki jun. 23ikán, melly által mintegy 60 előkelő, kivált spanyol személy, a' többi közt három Urrutia, Anastasio Bustamente, egy don Carlos Beneski, 's valamennyi spanyol barát (monachus) az országból hat esztendőre — 's vissza lopózás esetén örökre — száműzetik. A' végzés alatt Joaquín Vargas van aláírva mint a' senatus praesidense és Huerta Jose Jesus, mint a' követkamaráé. Ugyan a' mexicói congressus 30,000 dollárt rendelt külföldi ujságok hozatására.

Pike schooner sept. 9ikén csakugyan megérkezett Falmouthba. A' vele jött levelek

és ujságok 10ikén ugyan még nem jutottak el Londonba, de a' Courier azalatt is következőt jelenti: Falmouthból az itt alább következő tudósítást vesszük, melly több tekintetben fontos 's mellynek hitelességére bizvást támaszkodhatni. Kitészik abból, hogy marsal Bourmont nem resignált 's a' migueli had nem oszlott el, mint sokan hirtelék, hanem inkább mind a' kettő folyvást útan volt Lissabon ellen. Maga a' tudósítás ekép szól: Falmouth, sept. 9ikén reggel 8 órakor. Pike schooner e' pillanatban érkezik ide Lissabon és Oporto alól híreket hozva amonnan aug. 27ikeig, iminnen 29ikeig. A' harc még épen nincs eldöntve, mert Bourmont 18,000 emberrel hathatósan tart Lissabon felé. Az ő főhadiszállása a' nevezett időtájban Leiriában volt, 77 angol mérföldre Lissabontól. General Lemos Santaremben állott 55 angol mérföldnyire, 's a' migueli lovasság Torres-Vedrasnál, 27 ang. mérföldnyire a' fővárostól. Gyantják, hogy a' seregek kevés nap mulva Torres-Vedrasnál egyesülve lesznek 's azonnal a' támadáshoz fognak kezdeni. Bourmont heves megrohanással akarja bevenni a' várost, míg don Pedro minden erejét össze szedi, hogy őt vissza verje. Gróf Saldanha 6,000 emberrel kiindult Oportoból 's marsal Bourmont hadának háta megett állott. A' Lissabon körül 2 mérföldnyi távolatra vont sánczolatok még nem készültek el egészen, de erősen dolgoztak rajtuk 's hitték hogy septemb. 2ikáig bizonynyal el fognak készülni. Azonban az egész hadi erő mellyet don Pedro Lissabonban össze gyűjthetett, úgy látszik, nem megy többre 9,000 embernél, de mint-hogy ezeknek csak védőleg kell harcolniok, a' királyné baráti reménylik, hogy az ellenség vissza üzetésére elegendők lesznek annál is inkább, minthogy ez a' fásasztó út által igen el van kedvetlenedve, erőtle- nedve. Lissabon alatt minden esetre egy borzasztó és eldöntő ütközetet várhatni, 's a' constitutionalisok részéről legalább meg van az elszánt akarat 's a' több izben győztes vitézség. — Villiers ur sept. 9ikén Londonból Madridba mint követsége helyére elindult. Thiers ur innen ez nap Birminghamba utazott.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' Moniteur hivatalosan közli már dona

*

Maria lissaboni kormányának a' francia kormány által lett megismertetését. Vissza állítván, úgy mond, politikai viszonyaink dona Maria O Felsége kormányával, kormányunk Daupias urat portugáli ügyvivőül udvarunknál megismerte, 's már előbb küldede Lurde urhoz megbízó levelet, melly őt mint Franciaország ügyvivőjét a' lissaboni udvarnál meghatalmazta. — Paulet Thompson ur, úgy mond a' National, Párisban megjelent. Neki különös bizománya az, hogy kormányunkkal a' két ország közötti kereskedési közösület iránt értekezék, mi végett ő a' Bowring és Villiers urak által kezdett alkudozásokat ujlag felfogta. Thompson ur nagy barátja a' kereskedési egyesületnek Anglia 's Franciaország közt. Csodálatos, hogy épen midőn ő érkezik, a' mi kereskedésministerünk (Thiers) Angliába utazik. — A' király Cherbourgól visszaütazóban sept. 6ikán Caenbe érkezett. Azon feleletben, mellyet O Felsége az itteni maire üdvözlő beszédére adott, következő hely is fordul elő: Legyőztük a' belső pártokat, biztosítottuk a' külső békét, 's most már csak azon ohajjatom maradt hátra, hogy a' nemzet sokáig élje békében azon javakat, mellyeket magának annyi dicsőséggel vivott ki. De ha ujlag fenyegetnének veszedelmek; ha minden várakozásom ellenére is — mert én illyesmit még nem sejdítek — a' haza védelmének szent kötelessége ujlag fegyverre kényszerítene: akkor ugyanazon férfit fogják bennem találni az urak, ki 1792ben valék, 's meglátják, hogy én az urakkal, valamint ifju koromban, a' mi dicső háromszínű zászlónk alatt Franciaország becsületét 's méltóságát fen fogom tartani. — O Felsége sept. 9ikén Rouenbe, 12ikén Párisba visszaért.

A' Journal des Débats legujabban így irt: E' pillanatban a' felségek és ministerek nagy mozgásban vannak Németországban. A' porosz király meglátogatta az ausztriai császárt Töpliczben, Miklós császárt Schwedtben, 's végre, mint mondatik, a' három felség Troppauban fog majd össze jöni. Ez már elég ok, az egész európai politikát ujra kérdés alá venni. Némellyek e' konferenciákban egy második bécsi congressust látnak, mások szerényebben csak egy laiba-

chit vagy veronait. Egész Európát akarják ujon szerkezni, mondják amazok; Schweizban és Portugáliában akarnak beelegyedni, mondják imezek. Ha nekünk is szabad ez iránti véleményünket kimondanunk, mi azt állítjuk, hogy sem Európát, sem Schweizot, sem Portugáliát, sem semmit sem fognak azokból ujon szerkeztetni, miket az 1830diki történetek visszavonhatatlanul ledöntöttek. Szólani, beszélni fognak egymással az uralkodók, mert valóban sok mondanivalója lehet az embernek, ha egymást három év óta nem látta. Sok gonosz gondolat röpkedhetett e' királyi lakhelyek körül, de behatni, úgy hisszük, nem fogtak. Sőt inkább a' fejedelmek most inkább fogtak örvendeni mint valaha, hogy a' rendnek és békének azon politikáját fogadják el 's követik mind addig, melly őket, valamint minket is, megszámlíthatatlan rosztól óvá meg; ők már bővebb meggyőződésekül a' mi lojalitásunkat három év óta tapasztalák; 's mint-hogy mi akkori erőnkől semmit sem veszítettünk, a' kérdés most is épen csak úgy áll mint 1830ban (a' juliusi revolutiokor), csak-hogy most már még bizonyosabbak lettünk benne, hogy a' kérdésnek szükségképen úgy és nem másképp kellett megoldatnia, mint akkor megoldatott. Az éjszak fejedelmei sem a' mi ügyeinkkel, sem azokkal nem fognak foglalkozni, mellyeket mi a' magunkéval egynek tartunk. De mivel foglalkozandának tehát? saját ügyeikkel. Kiki tudja azon inkább vagy kevesbé komoly zavarokat, mellyekkel egy idő óta mindenikének vivnia kellett. Németország állapotja; az olasz-földi zavargások; Lengyelországnak inkább materialis mint moralis meghódítatása: mind ez elég bő anyagot nyujthat értekezésekre. Ugy de, — ezt vetik fel, — Anglia 's Franciaország nincsenek jelen e' conferenciáknál; ez a' távollét azt mutatja e, hogy Anglia 's Franciaország nem követelnek just felügyelni a' csorbára, mellyet e' kérdések megoldatása az európai rendszeren netalán okozhatna? De, ha Anglia és Franciaország, érdeken és elvben egyesülve, a' magas politikának csak egyetlenegy kérdését engedik is vitattatni a' nélkül hogy a' vitatáson jelen lennének: akkor bizonyos lehet benne kiki, hogy azok,

kik e' vitatáshoz fogtak, mind annak mértékét, mire e' két hatalom felhatalmaz, mind a' korlátokat, mellyek álttörését tűrni nem fogná, jól szemök előtt fogják tartani. Csak-hogy nem kell mingyárt 's eleve minden kérdést életkérdésnek 's ollyannak tekinteni, mellyet nyomban erőhatalomnak kellene követni. Nincs, az igaz, jelenleg egy európai kérdés sem, melly háborúnak magvait ne foglalná magában, ez mindig ugy volt 's mindig ugy is lesz; de mi felette dicsérjük Franciaországot szinte mint Angliát, hogy e' kérdések közül néhányat, még pedig lehet mondani a' legkomolyabbakat, kiválasztottak 's akaratjuk egész hatalmát rájuk ütétek. Dicsérjük Franciaországot, hogy figyelmét mingyárt eleinte határaitra függeszté 's így szólott: „Nélkülem itt semmi sem fog történni. Belgium, Schweiz, Piemont: függetlenség kérdési; Lengyel-, Német- és Olaszország: befolyás kérdési. Amazoknál csak fegyver, imezeknél csak alkudozások változtathatnak.“ — Így tartóztatott Anglia a' portugáli partoknál egy spanyol hadsereget vissza, melly az angol cabinet vetoja nélkül 18 hónap óta husszor is áltmehetett volna a' portugáli határokon. 'S ugyan merné e' valaki azt állítani, hogy Franciaország az utóbbi három év óta nem jutott tetemes fontosságra Európában? Az a' mindenható védelem, mellyet Franciaország olly statusokon gyakorol, mellyek három év előtt még nem voltak egyebek, mint a' szentszövetségnek Franciaország ellen elöltölt müvei, 's mellyekből most helybeli revolútiók védfalakat alkottak Franciaországnak, — valljon semmi e? Abból hogy Franciaország nem vállalá magára, a' hibát melly más valahol, más valaki ellen történt, megakadályoztatni vagy fenyíteni, 's mivel fenntartván magának jusait, mellyek őt mint nagy hatalmat illetik, nem támogatá minden alkudozását fegyveres erővel, minden protestációját bajonettekkel: lehet e' azt következtetni, hogy tehát Franciaország e' kérdésekkel nem gondol, azokat feláldozza? 's kinek javára tenné ezt Franciaország? ki lehetne Franciaország hatalmának örököse Európában? 's lehet e' különben is hinui, hogy azon tévedések, mellyekért felelővé akarnák Franciaországot tenni csak azért hogy

megzaboláztatásoknál ezt is compromittálhassák, olly igen veszélyterhesek volnának Franciaország jövődjére nézve? Van e' nekünk okunk saját nagyságunk veszedelme miatt azon panaszkodnunk, hogy a' század szózata, a' népek érzeteik. a' függetlenség szeretete 's a' nemzeti lét ösztöne nem mindenütt értetnek 's fogatnak fel egész jelentőségökben? Mentsen isten, hogy mi machiavellismust követve jövődjő hatalmunkat más nemzetek jelen nyomoruságira építsük. — Most a' civilisationnak egy magas észfogalma uralkodik, melly a' politikát sokkal erkölcsibbé (moralisabbá) tevé, hogy sem azt az önhaszon (egoismus) ama' szűkkeblű rendszeréhez ismét vissza vezethetné. — Egyébiránt az elvek általános politikája nem uralkodott ez utóbbi években olly épen kizárólag, hogy ne engedett volna néhány pillanatokig olly kérdéseknek is időt, mellyeknek a' constitutionalis és a' tiszta monarchiai szellemek közt folyó nagy harc nélkül nincsen semmi közök, 's a' milyenek akár melly időben akár melly kormányforma mellett is előfordulhatnak. Ki tudja ha talán Ausztria 's annak főministere, tisztelt pályája végén, nem akart e' Miklós császár 's gróf Nesselrode iránt egy pár szót ejteni az utóbbkori orosz beelegyedés miatt kelet dolgáiban? mert hiszem kérdést sem szenved, hogy a' török birodalom függetlensége egy fő v. alap kérdés Ausztriára nézve, 's még emlékezünk hogy egy, a' Balkán alatt az orosz részről elvesztett csatának hírére 1828-ban Bécsben illumináltak. Hát a' porosz király, ellen nem állván a' rokonság kötelei, mellyek az ő házáat Miklós császár házához (Familie) olly szoroson kapcsolják, — és az ő bölcs és értelmes ministere, nem kezdeték e' gondolóra venni, hogy Poroszország 1815ben Bécsben nem volt utólsó azon hatalmak között, mellyek egy független királyságot sürgettek az ő (porosz) és az Orosz határi közzé szuratni? Poroszország az utóbbi tizenöt év óta olly állást nyert Európában, mellyből bizonynyal semmi kedvesincs, magát akárkinek — legyen az bár veje — javára kinyomatni. Végre hihető e, hogy a' német szövetségben egyetlenegy fejedelem sincs, melly meggondolta volna, hogy a' kisebb hatalomnak a' nagyobb által

fegyveres erővel megrakatása, bár az csak bizonyos szabályok 's kölcsönös megegyezés mellett történik, végre csakugyan a' függetlenség elvesztésére vezet; mellyet pedig megtartani a' népnek legfőbb ohajtása, a' fejedelemlenek legelső kötelessége. Már ha ezek a' kérdések a' németországi conferentiáknak tárgyai: akkor nem látjuk ált, mi dolga volna Angliának 's Franciaországnak Töplitzben, Schwedtben vagy Troppauban. Ezek ház ügyei (Familiensachen), mellyeket a' három fejedelem egymás közt elintézhethet. De ha a' nevezett helyeken más kérdések is fognának felvétetni, olyanok például, mellyeket Anglia 's Franciaország nem engednek nélkülök elintéztetni; vagy ha azok épen e' két hatalom nyilván kimondott akaratja ellen döntetnének el: akkor nem congressusokról, nem diplomatákról volna szó többé. — De ennyire még nem jöttek a' dolgok; Töplitzben és Schwedtben, 's itt és Troppauban egyiránt és mélyen érzik azon feltételek fontosságát, mellyek alatt az európai békeesség eddig fentartott. E' feltételek közül egyetlenegy sem lehet másítani. —

A' National hivatalos irományokat említ, mellyek sept. 10ikén érkeztek volna Pétervárából Párisba a' külügyek hivatalához 's mellyekben Miklós császárnak azon határozata jelentetnék, hogy ő a' constitutionalis kormányt Portugáliában semmi esetre sem fogja megismerni. Broglie e' jelentésnek mását nyomban megküldötte a' királyhoz Rouenbe. — A' Messenger szerint az eddig távol volt diplomaták erősen sietnek Párisba vissza. Lord Granville az angol követ 's báró Werther a' porosz már megérkeztek. Gróf Apponyi, ki csak october végére várattott, mint hallik, még e' hónap (september) végére Párisban lesz. Általában nagy elevenség látszik a' követségeknél.

B E L G I U M.

A' képviselő kamara september 6iki ülésében a' külsőministeriumi budget vitatása vala napi renden. Természetes, hogy ez uttal az ország külső politikája megpendítetett, azonban Nothomb kir. biztoson kívül minister nem volt az ülésben jelen. Dumortier ur ettől felvilágosításokat sürgetett; Nothomb ur azonban ezt megtagadá, mivel

a' körülmények, főkép t. i. az alkudozás függőben léte, hallgatást parancsolnak 's a' kormány ön jusait 's kötelességét sértené meg, ha azt most megszegné. Dumortier ur nem állott el sürgetésétől 's különösen azt akará tudni, micsoda utasítással mentek a' belga követek (Goblet és Vandeweier) a' jelenleg — ülő vagy nem ülő? — conferentiához. Nothomb ur végre is csak annyit nyilatkoztatott, hogy a' jelen alkudozások alapját is folyvást az 1831 novemb. 15diki 24 cikkely teszi, 's ezeknek egy olly cikkelye sem szenvedett még eddig legkisebb sérelmet is, melly a' regenerált Belgium által szerzett valamely just foglal magában. Arról szó sincs hogy e' 24 cikkelytől, melly neki politikai törvénykönyve lett, 's mellynél fogvást az európai statusháznépbe föllépett, Belgium lemondjon; most csak némelly záradékok mikép leendő végrehajtatások iránt kell azon 24ik cikkelyt egy végegyezéssé változtatni az ország 's Hollandia közt. — Julien ur azt kérdé, micsoda lábon állanak a' belga küldöttek a' conferentiával 's más meghatalmazott társaikkal; minthogy az híreszteltetik, hogy a' belga meghatalmazottak nem bocsátatnak be a' conferentia üléseibe, hanem csak annak végével értekeznek aztán lord Palmerstonnal. — Nothomb ur e' dolgot hosszasan világosítá fel, a' dolog velejére azonban csak azt mondván, hogy mingyárt eleinte nem tartották jónak, a' két vetekedő fél (Hollandia és Belgium) követeit egymással szembe ültetni: — egyébiránt a' belga küldöttek, mint a' Belgák királya meghatalmazottai vannak a' conferentia keblében hivatalosan elfogadva. — Végre tagadá Nothomb ur hogy a' conferentia hallgatna, fel volna bomolva, vagy hogy ülései csak megszakadtak volna is; azok, ugy mond, mind folyvást tartatnak. A' kamara a' biztos ur hallgatása okait becsülvén 's az adott felvilágosításokat mostanra elégelevén, a' budget cikkelyeinek vitatásához fogott.

Brüssselben sept. 7ikén Leopold király személyes előlülése alatt nagy cabinet tanács tartatott délutáni 4 órától 7ig.

H O L L A N D I A.

Az amsterdami Handelsblad 's utána az Oest. Beobachter ezt közli: Mint hallik, a'

németszövetség, Poroszország és Russia ajánlatára, maga kért Ő Felségétől (a' hollandi királytól) felvilágosításokat Luxemburnak áltengedendő részei iránt; — 's a' király, mint hiszik, e' felszólításra adandó feleletében a' londoni conferentia kívánatát (a' Belgiumnak kikötött rész áltadatását) teljesíteni fogja. Ennél fogvást bizton reménylhetni, hogy a' conferentia kissé megszakasztott alkudozásait ismét felfogandja 's az ohajtott véghez el is juttatandja. — Ugyan a' Handelsblad szerint a' Hollandia által ajánlott 's a' conferentiánál most tanakodás alatt fekvő egyezésvajavaslat csaknem egészen a' korábbi porosz javaslaton alapszik. Az ezen történt módosítványok főleg a' Scheldén-hajózást 's a' köz adósságot érdeklik. Az elsőre nézve a' hollandi kormány csak azon just kívánja magának fentartani, hogy droit de péage czime alatt minden hajótól, melly a' tengerről a' hollandi nyugoti Scheldén fel a' belga Scheldébe akar evezni 1 for. 50 krajcz., a' belga Scheldéből pedig ugyanazon úton a' tengerre kivező hajótól 50 kr. vámot vehessen Vliesingenben, a' porosz javaslatban megállapított mód szerint. A' közös kereskedői-utak használatáért Maestrichten és Sittardon keresztül, ugy szinte a' luxemburgi, limburgi 's éjszakbrabanti utakéért csak 1 pCent áltmeneti vám fizetessék, mellyet, haemha kölcsönös megegyezés utján, ne lehessen nagyobbítani. — A' köz adósságra nézve, Hollandia most azt kívánja, hogy Belgium neki a' közadóssági elmaradt kamatok fejében összeleg 12 milliót fizessen; ellenben a' porosz javaslat azt tartja, hogy Belgium Hollandiának csak az e' folyó 1833 július 1sőjeig elmaradt kamatokat fizesse. — Egyébiránt a' porosz javaslat egészen változatlanul maradt, 's ha Luxemburg iránt megtörténhetik ez egyezés, — a' többi pnt, ugy hiszik, nem ad tetemes nehézségre okot.

GÖRÖGORSZÁG.

Naupliából aug. 10ikéről jött tudósítások szerint a' király már a' jövő januar. 1ső napján szándékozott Athenébe, mint leendő kir. székhelybe, átköltözni. Guttensohn építő a' korinthusi isthmusra küldetett, hogy egy e' tájon építendő nagy kereskedő városra a' legalkalmasb helyet keresse ki.

Augustus folytában még Patras és Missolonghi városokat akarta a' király meglátogatni. A' francia seregek elmenetelét fölőtte sajnálták; mert a' görög katonaság annyit mint semmi, — a' bajor katonaság pedig századonkint (Compagnienweise) fekszik az országban szétszórva. — Következő a' bucsulevél, mellyet general Guéhéneuc, mint a' Moreában volt francia (szövetséges) sereg vezére, Navarinból aug. 1sőjéről Otto királyhoz intézett: Ő Felségéhez, Görögország királyához. Sire! Készülőben, elhagyni a' görög földet, élénk sajnálatot érzek azon, hogy meg vagyok fosztva a' szerencsétől, Felségednek, mint kötelességem vala, azon seregnek hódolatát és ohajtásait bemutatnom, mellynek parancsnokságát a' Francziák királya rám bizta. Miután én, ministeri parancsolathoz képest, a' sereg hajóra kelésénél 's Messenia várainak áltadatásoknál személyesen jelen lenni köteleztem, érzelmeinknek méltóbb tolmácsot nem választhatok a' mi derék tisztársunknál, Corbet generalnál. Ő meg fogja Felségednek mondani, Sire, hogy a' Francziák hazájokba vissza térvén, gyakran vissza fognak ezen kelekedő királyságra tekinteni, e' mindig hőslelkü Görögországra, mellynek olly dicsőleg kivívott függetlensége egy olly herczegnek királyszékre emeltetése által lön biztosítva, ki már is minden szívet a' magáévá tudott tenni. Miután sokáig tanúji valánk ezen ország szerencsétlenségének 's buzongásainak: mi azt most mély csendben szemléljük. Ezen szerencsés hatása Felséged jelenlétének minden Görögöt abeli bizodalommal tölt el, hogy rájok a' legvidámbabb jövendő vár. Ezt a' jövendőt ők Felséged kormánya alatt azon böles intézményik (institutiók) kifejeledeztesében fogják találni, mellyeket a' regenség a' királyszéknek 's nyilvános szabadságnak egy ugyanazon érdekeiben most készítget. — Én szerencsésnek tartom magamat, királyomnak Lajos Filepnek, ki Görögország iránt folyvást olly jóakaró indulattal van, elbeszélhetnem a' jóllétnek azon reményeit, mellyeket ezen országra nézve egy olly fejedelem kormánya alatt táplálhatni, kinek, mint örömet ismétlem, pusztá megjelenése elég volt, a' köz bátorságot mindenütt helyre ál-

lítani. — Honjokba térve vissza 's ismét pusztá philhellenekké (görögbarát) változva, az én fegyvertársaim és én soha sem leendünk e' szép ország sorsa iránt idegenek 's boldogulásáért a' legforróbb ohajtásokat fogjuk mindig keblünkben táplálni. Hasonlók és szintolly őszinték lesznek ohajtásink Felsőged kormányja dicsőségeért, valamint Felsőged személyes boldogságaért is, mellynek Felsőged magas és szép tulajdonit szükségképen követnie kell. — Vagyok mély tisztelettel, Sire, Felsőgednek legalázatosabb szolgája Guéhéneuc L., maréchal de Camp, a' francia seregek fővezére Moreában. Navarin, aug. 1. 1833. Gróf Armansterg szükkeblü és semmit sem mondó választát nem közöljük.

B R A Z I L I A.

A' Correio Offizial, egy ujabban keledett kormányujság, a' brasiliai követkamara bizottság tudósítását közli azon regensségi közlemény felett, mellyben az I. don Pedronak, az excsászárnak, visszajöveteli 's restauratioi terveiről tudósítá az országot 's melly tervek következésében a' regenség dona Maria ügyvivőjével is félbe szakasztott minden diplomatai közösülést. — A' kamarai bizottság egy értelemben volt az iránt: nyilatkoztassa ki a' kamara, hogy kötelessége sőt méltósága szerint mindenben fogja gyámolítani a' kormányt, mit ez a' constitutionalis rendszer 's II. don Pedro boldogító királyszéke ellen eshető koholmányok akadályozásokra v. elnyomatásokra ajánland; de némellyek a' veszedelmet nem tarták olly nagynak, mint azt a' regenség láttatá, mások ellenben, névszerint Ferreira ur, a' dolgot igen is fontosnak állítván, a' kamarának keményebb nyilatkozását javasolák. Ez utóbbi rész győzött, 's a' kamara (Jun. 8iki ülésében) 50 szóval 32 ellen ki nyilatkoztatá, „hogy a' kormányt minden constitutionalis 's igazsággal egyező rendszabásban, melly egy restauratio gyalázatjának eltávoztatására czélzand, gyámolítani fogja, 's maga is minden alkalmas rendszabást megteend azon gyalázat 's Braganza hg visszajövetelének megakadályoztatására. — Az igazságminister a' többi közt e' végre a' nemzeti őrségnek sikeresh szerkeztetését a-

jánlá; bizonyos Rezende ur pedig törvényjavaslatot tett, melly szerint I. don Pedro, ha Brasiliába akármí szin alatt is vissza térend, a' haza ellenségének tekintessék 's vele nyomban akkint bánassék. A' kamara azonban későbbi vitatás után e' javaslatot nem fogadta el, a' többi szigorú rendszabásokat elégelvén.

TÖRÖKORSZÁG.

A' scutarii említett zavarokról, jelesül azok okáról 's körülményeiről ezeket írja továbbá a' velencei Gazzetta aug. 16ikáról: A' mostani vezér meg akarta Jussuff bey-t, az előbbi vezérnek fíját, tömérdek kincsétől fosztani. E' végre elhatározá az említett beynek halálát, 's aug. 7ikén 60 embert küldte ki a' várból, kik ezt lesből megtámadják és leöljék. De Jussuff bey sem járt fegyveres kíséret nélkül, 's ez és a' vezér által kiküldöttek közt heves csata kelt, mellyben mind a' két részről többen elestek vagy sebet kaptak. Ugy látszik, hogy a' megtámadott beyt a' városiak közül is segítették néhányan, mert a' vezir hallván, hogy emberei nem boldogulnak, 200 új katonát küldött segélyökre. A' vásárhely (bazar) és boltok mingyárt az első lármára becsukattak 's török és keresztény lakosok házaikba zárak el magokat; azonban a' katonák, — nem mondatik mellyik féle, — szerte dühöngtek a' városban 's vad kéjök szerint ölteek és raboltak. A' többi közt egy szegény keresztény szabónak, ki ruháit nem akarta szép szerivel oda adni, levágták a' nyakát. A' vásárhely végén örök állottak, hogy a' benlévő polgárokat erre ki ne eresszék, ezek azonban nagy részt a' másik oldalon haza menekedtek. Mindössze 14 polgár öletett meg 's 15 kapott sebet, ámbár azok, kik a' felséghez hívek maradtak, az ellenfél legkevesebbé sem bántották. Erre a' lakosság mint hallik egy törökökből 's keresztényekből vegyes küldöttséget bocsátott Konstantinápolyba, igazságtételért esedezni. A' bazar ma is folyvást zárva.

ELEGY HIREK.

Neuenburg (Neufchatel) követei a' schweizi szövetséggyűlés sept. 10iki ülésében a' hit letétele után széket foglaltak. — Chateaubriand brochureje sajtó alatt van. —